

Közzétéve: 2025. március 6.

<https://pedagoguskepzo kozpont.pte.hu/hu/hallgatoknak/rovid-ciklusu-tanari-mesterkepzes-2022-tol>

Tanári záróvizsga

A komplex szóbeli vizsga témakörei és irodalma¹

---

¹ Elfogadva a Pedagógusképző Központ Tanácsa 7/2025. (02.24) számú határozatával.

1. témakör – A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód értékesítése

Nevelés- és tanulásméleti fogalmak: pedagógiai nézetek, metafora-elemzés, gondolattérkép, a kooperatív tanulásszervezés alapelvei, 8 tanári kompetencia, érzelmi intelligencia, erőszakmentes kommunikáció, különleges bánásmódot igénylő tanuló, SNI, BTMN, gardneri intelligenciaprofil, tanulási stílusok, diverzitás

Nevelésszociológiai fogalmak: szocializáció, bikulturális szocializáció, inter- és intragenerációs mobilitás, kulturális tőke elmélet, esélyegyenlőség, méltányosság, interszekcionalitás, diverzitás, kiemelt figyelmet igénylő tanuló, hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, védelembe vett gyermek, lemorzsolódással veszélyeztetett tanuló.

Neveléstörténet és összehasonlító neveléstudomány: gyermekkép, gyermekszemlélet, gyermekfelfogás, gyermekstátusz változása a történelemben, gyermekkortörténet

Fogalmak (pszichológia és köznevelési gyakorlat): kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló, tanulási nehézség, egyéni bánásmód, hátrányos helyzet; magatartási probléma, a probléma mint tünet; kiemelten tehetséges gyermek, tehetségmodellek; tanórai differenciálás; iskolai egészségfejlesztés

A témakörhöz kapcsolódó kötelező és ajánlott szakirodalom

Nevelés- és tanulásméleti kötelező szakirodalom

1. Dudás, M. (2006). A belépő nézetek feltárása – bevezetés a „saját pedagógiába”. In *Tananyagok a pedagógia szakos alapképzéshez* (pp. 150–170).
2. Vámos, Á. (2003). Metafora a pedagógiai kutatásban. *ISKOLAKULTÚRA: PEDAGÓGUSOK SZAKMAI-TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA*, 13(4), 109–112.
3. Dezső Renáta Anna (2022): *Intelligenciák - más-kép(p)*. 3. fejezet: Gardneri intelligenciák az ezredfordulón. Budapest: Gondolat, pp. 41-59, [Dezső Renáta Anna: Intelligenciák - más-kép\(p\) \[Magyar Elektronikus Könyvtár - MEK-24582\]](#) (oszk) [Dezső Renáta Anna - Intelligenciák - Más-Kép \(P\) | PDF](#) (scribd) [Intelligenciák - más-kép\(p\)](#) (pealib pte)
4. Armstrong, Thomas – Dezső Renáta Anna: *Intelligencia-profil kérdéssor*. In: Dezső Renáta Anna (szerk.): *Differenciált tanulásszervezés a többszörös intelligenciák elméletének alkalmazásával*. Pécs: PTE BTK NTI [Differenciált tanulásszervezés a többszörös intelligenciák elméletének alkalmazásával: megvalósított és reflektált óratervek a PTE tanárképzésében](#) (oszk) pp 21-22.
5. Lukács István (2006): *Tanulási stílus*. In: Nahalka István (szerk.): *Hatékony tanulás*. Budapest: ELTE PPK NTI [Hatékony tanulás](#) (oszk) pp. 70-75, 151-157.
6. Dezső Renáta Anna (2015): *A diverzitás lehetséges elméleti keretei a neveléstudományokban. Autonomia és Felelősség*, 1. évf., 1. sz., pp. 32-44. – ISSN 2415-9484 URL: [Autonomia-es-Felelosseg-Nevelestudomanyi-Folyoirat-1evf-2015-1sz.pdf](#)

Ajánlott irodalom

1. Arató, F. (2020). *A neveléstudományok gyermekképeről pedagógusoknak*. In *Autonomia és felelősség*, Vol. V. (1–4), 5–40.
2. Mrázik, J. (2016). *Tanárkép, pedagógus pályakép, önreflexió*. Globe Edit. pp. 14-18.
3. Bárdossy, I., & Dudás, M. (2011). *Pedagógiai nézetek. Tanári mesterképzést bevezető tanulási/tanítási program oktatók és hallgatók számára*. Pécsi Tudományegyetem.
4. Szivák, J. (2002). *A pedagógusok gondolkodásának kutatási módszerei*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.

Nevelésszociológiai kötelező szakirodalom

1. Varga Aranka (szerk.) (2015): *A nevelésszociológia alapjai*. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 103-163, 183-272 <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/15560>
2. Orsós Anna (szerk.) (2015): *A romológia alapjai*. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 79-116, 249-270. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/34858?show=full>
3. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről. <https://njt.hu/jogszabaly/2011-190-00-00>
4. 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról. <https://njt.hu/jogszabaly/1997-31-00-00>
5. Varga Aranka (2015): *Az inklúzió szemlélete és gyakorlata*. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 17-64. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/23810>

Neveléstörténet és összehasonlító neveléstudományi kötelező szakirodalom

1. Pukánszky Béla (2004): Fejezetek a gyermekkor és a családi nevelés történetéből. In: Németh András – Pukánszky Béla: *A pedagógia problémátörténete*. Gondolat, Bp. 2004. 259-330.
2. Pukánszky Béla (2015): A gyermekkortörténet historiográfiája. In: Vörös Katalin (szerk.): *Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.
https://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/a_gyermekkortrtnet_historiogrffija.html

Ajánlott irodalom

1. Németh András (2004): Az európai család változásai. In: Németh András – Pukánszky Béla: *A pedagógia problémátörténete*. Gondolat, Bp. 2004. 241-259.

Pszichológiai kötelező szakirodalom

1. N. Kollár Katalin, Szabó Éva (szerk.) (2017): *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve*. Osiris Kiadó, Bp. III. kötet 35-51 és 171-240.

Köznevelési gyakorlat kötelező szakirodalma

[2011. évi CXCV Törvény a köznevelésről 4.§, és 47. §](#)

2. témakör – A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése

Nevelés- és tanulásméleti fogalmak: a kooperatív tanulásszervezés alapelvei és struktúrái, kooperatív szerepek, erőszakmentes konfliktuskezelés, én-közlés, aktív és empátikus hallgatás, 6 lépéses vereségmentes módszer, moderátoriskola, személyes kompetenciák, szociális kompetenciák, differenciált tanulásszervezés, szocializáció, értékpluralizmus

Nevelésszociológiai fogalmak: együttnevelés, szegregáció, szeparáció, marginalizálódás, integráció, inklúzió, inkluzív pedagógiai környezet, nyelvi hátrány, inter- és multikulturális társadalom, inter- és multikulturalizmus.

Neveléstörténet és összehasonlító neveléstudományi fogalmak: emberkép, intézményesült nevelés, értékátadás

Fogalmak (pszichológia és köznevelési gyakorlat): az osztály, mint csoport, csoportfolyamatok és normák, versengés és együttműködés, proszociális viselkedés, társas kapcsolatok életkori alakulás, közösségfejlesztés

A témakörhöz kapcsolódó kötelező és ajánlott szakirodalom

Nevelés- és tanuláseleméleti kötelező szakirodalom

1. Arató, F., & Varga, A. (2012). *Együtt-tanulók kézikönyve – Bevezetés a kooperatív tanulásszervezés rejtelmeibe* (Átdolgozott, bővített kiadás). Mozaik Kiadó. 14-72.
2. Goleman, D. (2002). *Érzelmi intelligencia a munkahelyen*. EDGE 2000, Budapest. 11. fejezet.
3. Gordon, T. (2001). *Tanítsd gyermeked (ön)fegyelmre!* Assertiv Kiadó, Budapest. 135-301.
4. Kozma Tamás: *Az összehasonlító neveléstudomány alapjai*. Új Mandátum Kiadó, Bp. 2006. <https://mek.oszk.hu/08900/08963/08963.pdf>

Ajánlott irodalom

1. Nissen, P. & Iden, U. (1999). *Moderátoriskola*. Műszaki Könyvkiadó.
2. Arató F. (2016). Mítoszok és félreértések a kooperatív tanulásszervezéssel kapcsolatban. *Autonómia és felelősség*, Vol. 2, Iss. 1; pp. 43-56 [Autonómia és Felelősség](https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/15560), II. évf., 2016/1. sz. (pea lib)
3. Bárdossy, I., Dudás, M., Pethóné Nagy, Cs. & Priskinné Rizner, E. (2002). *A kritikai gondolkodás fejlesztése – az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei*. Tanulási segédlet pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanuláshoz. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.
4. Mrázik Julianna (2015). *Nevelés és iskola*. Ad Librum Kiadó. ISBN 978 615 5110 74 0 pp.75-83.

Nevelésszociológiai kötelező szakirodalom

1. Varga Aranka (szerk.) (2015): *A nevelésszociológia alapjai*. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 161-182, 241-272, 273-294. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/15560>
2. Orsós Anna (szerk.) (2015): *A romológia alapjai*: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 209-248. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/34858?show=full>
3. Varga Aranka (2015): *Az inklúzió szemlélete és gyakorlata*. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 17-64. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/23810>

Neveléstörténet és összehasonlító neveléstudományi kötelező szakirodalom

1. Németh András (2004): *Az ember és „világainak” változásai*. In: Németh András – Pukánszky Béla: *A pedagógia problémátörténete*. Gondolat, Bp. 11-98. (kiemelten: 53-98.)
2. Németh András (2004): *A modern európai iskola kialakulása és fejlődése*. In: Németh András – Pukánszky Béla: *A pedagógia problémátörténete*. Gondolat, Bp. 427-456.
3. Pukánszky Béla (2004): *A nőnevelés évezredei*. In: Németh András – Pukánszky Béla: *A pedagógia problémátörténete*. Gondolat, Bp. 331-398. (kiemelten: 364-398.)
4. Kozma Tamás: *Az összehasonlító neveléstudomány alapjai*. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2006.

Ajánlott irodalom

1. Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla (2005): *Neveléstörténet. Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Osiris, Budapest.

2. Pálmai Dóra – Takács Zsuzsanna Mária – Vörös Katalin (2015): Vázlat a magyar intézményes leánynevelés fejlődéséről. In: Vörös Katalin (szerk.): *Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs.
https://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/vzlat_a_magyar_intzmnyes_lenynevelsrl.html
3. Pukánszky Béla (2006): *A nőnevelés évezredei*. Gondolat Kiadó, Budapest.
4. Gordon Győri János (2004): A kulturális összehasonlító pedagógia alapjai, eredményei, valamint jelentősége a mai magyar pedagógiában. *Iskolakultúra*, XIV. évf. 2. szám. 66-101.
<https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/19996/19786>

Pszichológia kötelező irodalom

- N. Kollár Katalin, Szabó Éva (szerk.) (2017): *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve*. Osiris Kiadó, Bp. II. Kötet 135-263.
- Buda B. (1985, több kiadás): *Az empátia...a beleélés lélektana*. Gondolta, Bp. 9. fejezet *Az empátia jelentősége a pedagógiai munkában és a gyermeknevelésben*.

Köznevelési gyakorlat kötelező szakirodalma

- N. Kollár Katalin, Szabó Éva (szerk.) (2017): *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve*. Osiris Kiadó, Bp. II. Kötet 135-263.

3. témakör– A szakmódszertani és a szaktárgyi tudás

Fogalmak: tanulási módszer, tanítási módszer, ismeretek elsajátítása, megértése, tudástranszfer, képességek fejlesztése + szaktárgyi fogalmak

A témakörhöz tartozó szakspecifikus tartalmak tekintetében a szakmódszertan tárgyainak tartalma a mérvadó.

A témakörhöz kapcsolódó kötelező és ajánlott irodalom

A többi témakörhöz felsorolt irodalmat érdemes alapul venni, továbbá az összefüggő gyakorlatának és a portfólió reflexióinak tanulságait.

Köznevelési gyakorlat kötelező irodalma

Burgetti Mónika (2005): 101 ötlet innovatív tanároknak. Jedlik Oktatási Studio, Budapest -Hatékony tanulásszervezési módok (5-22)

<https://www.jos.hu/Konyv/0013/index.html> (2025. 01.20.)

Hatályos szabályozó dokumentumok

- NAT 2020: A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról <https://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk20017.pdf>
- Kerettantervek: A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat

4. témakör – A pedagógiai folyamat tervezése

Nevelés- és tanuláselméleti fogalmak: Nemzeti Alaptanterv 2020, Kerettantervek, elvárt kimeneti követelmények, kompetencia-alapú tudásfelfogás, pedagógiai program és helyi tanterv; tanmenet, tematikus tervezés, óravázlat, foglalkozásterv; tanulási eredmény; kognitív fejlődésmodellek és életkori sajátosságok

Nevelésszociológiai fogalmak: szocializáció, szocializációs szintek, bikulturális szocializáció, inkluzív pedagógiai környezet, ágens

Neveléstörténeti és Összehasonlító neveléstudományi fogalmak: oktatásügy jogi szabályozása, oktatáspolitikai, az iskola (alap)dokumentumainak változásai

Fogalmak (pszichológia és köznevelési gyakorlat): alaptanterv, kerettanterv, pedagógiai program és helyi tanterv; tanmenet, tematikus tervezés, óravázlat, foglalkozásterv; tanulási eredmény; kognitív fejlődésmodellek és életkori sajátosságok

A témakörhöz kapcsolódó kötelező és ajánlott szakirodalmak

Nevelés- és tanuláseleméleti kötelező szakirodalom

1. Arató, F., & Varga, A. (2012). *Együtt-tanulók kézikönyve – Bevezetés a kooperatív tanulásszervezés rejtelmeibe* (Átdolgozott, bővített kiadás). Mozaik Kiadó. 96-138.
2. Dezső Renáta Anna (2014) (szerk.): *Differenciált tanulásszervezés a többszörös intelligenciák elméletének alkalmazásával*. 1-2; 4-11; 13. fejezetek Pécs: PTE BTK NTI [Differenciált tanulásszervezés a többszörös intelligenciák elméletének alkalmazásával : megvalósított és reflektált óratervek a PTE tanárképzésében](#) (oszk)
3. NAT 2020: A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról <https://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/mk20017.pdf>
4. Kerettantervek: A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat

Ajánlott irodalom

1. Arató, F. (2020). A neveléstudományok gyermekképéről pedagógusoknak. In *Autonómia és felelősség*, Vol. V(1-4), 5-40.
2. Nahalka István (szerk.): *Hatékony tanulás*. 1. fejezet. 1. fejezet: A tanulás pedagógiai értelmezése (Nahalka István), 1.2. fejezet: A tanulás pszichológiai értelmezése (Gaskó Krisztina). Budapest: ELTE PPK NTI [Hatékony tanulás](#) (oszk) pp. 9-40.

Nevelésszociológiai kötelező szakirodalom

1. Varga Aranka (szerk.) (2015): *A nevelésszociológia alapjai*. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 79-136. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/15560>
2. Varga Aranka (2015): *Az inklúzió szemlélete és gyakorlata*. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 87-122. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/23810>

Neveléstörténeti és Összehasonlító neveléstudományi kötelező szakirodalom

1. Kelemen Elemér (2002): *Hagyomány és korszerűség. Oktatáspolitikai a 19-20. századi Magyarországon*. Társadalom és oktatás 18. Oktatáskutató Intézet – Új Mandátum Kiadó, Budapest. (kiemelten: 17-70. A magyar oktatási törvénykezés története)

Ajánlott irodalom

1. Nagy Péter Tibor (2011): *A növekvő állam árnyékában. Oktatás, politika 1867-1945*. Gondolat, Budapest.

Pszichológiai kötelező irodalom

1. N. Kollár Katalin, Szabó Éva (szerk.) (2017): *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve*. Osiris Kiadó, Bp. I. Kötet 453-471.

Köznevelési gyakorlat kötelező irodalma

1. Kotschy, B., Az iskolai oktatómunka tervezése. In: Falus Iván (szerk.) Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2010. 468–486.
<https://digitalia.lib.pte.hu/hu/pub/falus-ivan-szerk-didaktika-nemzeti-tankonyvkiado-bp-2003-1291> letöltve: 2025. 01. 15.

5. témakör – A tanulás támogatása, szervezése és irányítása

Nevelés- és tanuláselméleti fogalmak: egyénre szabott tanítás, egyéni haladási ütemterv, a tanulás facilitálása, mediálás, vereség- és erőszakmentes konfliktuskezelés, formatív és metakognitív értékelés

Nevelésszociológiai fogalmak: tanulói diverzitás, inklúzió, rejtett tanterv

Neveléstörténeti és Összehasonlító neveléstudományi fogalmak: oktatás tárgyi környezete, taneszközök, tankönyvek, iskolai tér, reflektivitás, rejtett tanterv

Fogalmak (pszichológia és köznevelési gyakorlat): a tanulás támogatása; önszabályozott tanulás; tanulóközpontú tanulási környezet; a motiváció, motivációelméletek, teljesítménymotiváció, adaptív tanulásszervezés; nevelés-oktatási stratégiák; a tanulás pszichológiai mechanizmusai; az emlékezet modelljei; a tanulás tanításának és támogatásának pszichológiai alapfogalmai, alapformái

A témakörhöz kapcsolódó kötelező és ajánlott szakirodalmak

Nevelés- és tanulásméleti kötelező irodalom

1. Arató, F., & Varga, A. (2012). *Együtt-tanulók kézikönyve – Bevezetés a kooperatív tanulásszervezés rejtelmeibe* (Átdolgozott, bővített kiadás). Mozaik Kiadó. 72-96.
2. Dezső Renáta Anna (2014) (szerk.): *Differenciált tanulásszervezés a többszörös intelligenciák elméletének alkalmazásával*. 1-2; 4-11; 13. fejezetek Pécs: PTE BTK NTI [Differenciált tanulásszervezés a többszörös intelligenciák elméletének alkalmazásával : megvalósított és reflektált óratervek a PTE tanárképzésében](#) (oszk)
3. Kiterjesztett Bloom Taxonómia. In: Falus Iván (szerk). (2021): *Didaktika*. XVII. Fejezet. Budapest: Akadémiai Kiadó
4. Good, T. L. & Brophy, J. E. (2008). *Nyissunk be a tanterembe!* 2. kötet. Educatio Kht., Budapest. 9-50.

Ajánlott irodalom

1. Arató, F. (2020). A neveléstudományok gyermekképeiről pedagógusoknak. In *Autonómia és felelősség*, Vol. V(1-4), 5-40.
2. Nissen, Peter – Iden, Uwe (1999): *Moderátoriskola*. Műszaki, Budapest.
3. Falus Iván (főszerk.), Szűcs Ida (Szerk. 2021): *Didaktika*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Nevelésszociológiai kötelező szakirodalom

1. Varga Aranka (2015): Az inklúzió szemlélete és gyakorlata. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 17-86, 137-155. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/23810>

Neveléstörténeti és Összehasonlító neveléstudományi kötelező szakirodalom

1. Fischerné Dárdai Ágnes – Márhoffer Nikolett – Molnár-Kovács Zsófia – Szűcs-Rusznak Karolina (2015): *Tankönyvek, taneszközök a nevelés történetében. Comeniustól a kísérleti tankönyvekig*. In: Vörös Katalin (szerk.): *Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs. https://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/tanknyvek_taneszkzok_a_nevels_trtmetben_comeniustl_a_ksrleti_tanknyv.html
2. Németh András (2004): Az osztályterem és berendezésének történeti alakulása. In: Németh András – Pukánszky Béla: *A pedagógia problémátörténete*. Gondolat, Bp. 507-527.
3. Kárpáti Andrea – Molnár Gyöngyvér – Tóth Péter – Főző Attila László (szerk.) (2008): *A 21. század iskolája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 2008. (kiemelten: 9-41.) <http://download.microsoft.com/documents/hun/learning/books/21.szazad.pdf>

Ajánlott irodalom

1. Szűts Zoltán (2021): Az oktatás eszközei és digitális technikái. In: Szűcs Ida (szerk.): *Didaktika*. Akadémiai Kiadó, Bp.
2. Kálmán Orsolya – Kopp Erika (2021): A tanulási környezet. In: Szűcs Ida (szerk.): *Didaktika*. Akadémiai Kiadó, Bp.

3. Karlovitz János – Karlovitz János Tibor (2003): *Korszerű oktatástechnológia*. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
4. Kéri Katalin (szerk.) (2021): *Digitális és online lehetőségek, jó gyakorlatok a tanári munkában és a neveléstudományi kutatásokban az osztatlan tanár szakos hallgatóknak és gyakorló pedagógusoknak*. PTE BTK Neveléstudományi Intézet – PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs. <https://bit.ly/3tfQ0FB>; <https://digitalia.lib.pte.hu/www/free/digi-online-lehetosegek-jo-gyakorlatok-pte-btk-ni-pecs-2021/index.html>

Pszichológiai kötelező irodalom

1. N. Kollár Katalin, Szabó Éva (szerk.) (2017): *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve*. Osiris Kiadó, Bp. I. Kötet 301-246 és 387-451.

Köznevelési gyakorlat kötelező irodalma

1. Falus Iván (szerk.) *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz* (Falus Iván) Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2010. 326-336 <https://digitalia.lib.pte.hu/hu/pub/falus-ivan-szerk-didaktika-nemzeti-tankonyvkiado-bp-2003-1291>(2025. 01. 15.)

6. témakör – A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése

Nevelés- és tanuláselméleti fogalmak: osztályozás, minősítés, értékelés, értékartikuláció, kritérium-orientált kompetencia alapú teljesítményértékelés, formatív értékelés, metakognitív értékelés, strukturális értékelés, visszajelzés, szóbeli értékelés, írásbeli értékelés, szöveges értékelés, diagnosztikus értékelés, normatív értékelés, szummatív értékelés, önértékelés, tanulói énkép és önértékelés, az énkép fejlődése, tanári visszajelzés

Nevelésszociológiai fogalmak: OKM, PISA, TIMS, PIRLS, hatékonyság-eredményesség-méltányosság, kooperatív tanulásszervezés, önszabályozó tanulás, Pygmalion-effektus

Neveléstörténeti és Összehasonlító neveléstudományi fogalmak: pedagógiai értékelés változásai, érték közvetítés, hazai és nemzetközi pedagógiai mérések változásai

Fogalmak (pszichológia és köznevelési gyakorlat): osztályozás, minősítés, pedagógiai értékelési típusok, (funkciók), teljesítményértékelések, önértékelés, tanulói énkép és önértékelés, az énkép fejlődése, tanári visszajelzés

A témakörhöz kapcsolódó kötelező és ajánlott szakirodalmak

Nevelés- és tanuláseméleti kötelező irodalom

1. Arató Ferenc (2017): Az értékes gyermek – az értékelés negyedik dimenziója. Egy lehetséges fogalmi keretrendszer vázlata. In: Autonómia és Felelősség. III. évf. 2017/1-4. szám (5-29). Pécsi Tudományegyetem BTK Neveléstudományi Intézet
2. Arató Ferenc (2018): A négydimenziós értékelés néhány gyakorlati aspektusa. Új Pedagógiai Szemle 68. évf. 11-12. sz.
https://epa.oszk.hu/00000/00035/00190/pdf/EPA00035_upsz_2018_11-12_023-045.pdf
3. Bárdossy Ildikó – Dudás Margit: A tanulás tervezése és értékelése. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs, 2010. (II. rész: 153-196)
4. Good, T. L. & Brophy, J. E. (2008). Nyissunk be a tanterembe! 3. kötet. Educatio Kht., Budapest. 81-123.
5. Gordon, T. (2001). Tanítsd gyermeked (ön)fegyelemre! Assertiv Kiadó, Budapest. 19-135.

Ajánlott irodalom

1. Dezső Renáta Anna (2015): A diverzitás lehetséges elméleti keretei a neveléstudományokban. In Autonómia és felelősség. Vol. I. 01. 32-44.
2. Goleman, D. (2002). Érzelmi intelligencia a munkahelyen. EDGE 2000, Budapest. 11. fejezet
3. Nissen, Peter – Iden, Uwe (1999): Moderátoriskola. Műszaki, Budapest.
4. Rapos Nóra (2021): Értékelés. In: Falus Iván (szerk.): Didaktika. Budapest: Akadémiai Kiadó
https://mersz.hu/dokumentum/m872d_369/#m872d_f19

Nevelésszociológiai kötelező szakirodalom

1. Varga Aranka (szerk.) (2015): A nevelésszociológia alapjai. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 49-78, 295-321. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/15560>

Neveléstörténeti és Összehasonlító neveléstudományi kötelező irodalom

1. Bábosik Zoltán: Értékközvetítés napjainkban. Új Pedagógiai Szemle. 2001. december.
<https://epa.oszk.hu/00000/00035/00055/2001-12-ta-Babosik-Ertekkozvetites.html>
2. Bábosik Zoltán - Borosán Lívía – Budainé Csepela Yvette (2021): Az értéktudatosság szerepe a pedagógiában. Deliberationes. 2021. 1. 35-47.
<https://deliberationes.gfe.hu/index.php/deliberationes/article/view/32/14>

Pszichológia kötelező irodalom

1. N. Kollár Katalin, Szabó Éva (szerk.) (2017): Pedagógusok pszichológiai kézikönyve. Osiris Kiadó, Bp. I. Kötet 97-122 és II. kötet 375-406.

Köznevelési gyakorlat kötelező irodalma

[32/2024. \(VIII. 8.\) BM rendelet a 2024/2025. tanév rendjéről 7. fejezet](#)

(A továbbiakban az aktuális tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletek)

7. témakör – A kommunikáció, a szakmai együttműködés és a pályaidentitás

Nevelés- és tanuláselméleti fogalmak: kooperatív nevelőtestületi ülés, együttműködésre épülő értekezletek moderálása, partnerorientált szülői értekezlet megszervezése

Nevelésszociológiai fogalmak: nyelvi hátrány elmélete, kommunikatív kompetencia, Pygmalion-effektus

Neveléstörténeti és Összehasonlító neveléstudományi fogalmak: pedagógusprofesszió, pedagógusszerep, pedagógussal szembeni elvárások, professziótörténet, pályaidentitás, pályaszocializáció, pedagógus életpálya modell

Fogalmak (pszichológia és köznevelési gyakorlat): a tanári szerep, a pedagógiai kommunikáció, pedagógusetika, segítő és támogató szakemberek az iskolákban

A témakörhöz ajánlott kötelező és ajánlott szakirodalmak

Nevelés- és tanulásméleti kötelező szakirodalom

1. Arató, F., & Varga, A. (2012). *Együtt-tanulók kézikönyve – Bevezetés a kooperatív tanulás szervezés rejtelmeibe* (Átdolgozott, bővített kiadás). Mozaik Kiadó. 84-96., 138-158.
2. Nissen, Peter – Iden, Uwe (1999): Moderátoriskola. Műszaki, Budapest. 89-203.
3. Szivák Judit - Péter Petra (2023): A kezdő pedagógus. In: Falus Iván (főszerk.) *Didaktika*, 22. Fejezet. Budapest: Akadémiai Kiadó
4. A PTE Pedagógusképző Központ tanárképzéshez kapcsolódó gyakorlatainak adekvát dokumentumai, különös tekintettel a tanárjelölt és a mentor feladatait, együttműködését szabályozó űrlapokra
<https://pedagoguskepzo.kozpont.pte.hu/hu/hallgatoknak>

Ajánlott irodalom

1. Goleman, D. (2002). *Érzelmi intelligencia a munkahelyen*. EDGE 2000, Budapest
2. Gordon, T. (2001). *Tanítsd gyermeked (ön)fegyelmre!* Assertiv Kiadó, Budapest.
3. Mrázik, J. (2016). *Tanárkép, pedagógus pályakép, önreflexió*. Globe Edit. pp. 6-15.

Nevelésszociológiai kötelező szakirodalom

1. Varga Aranka (szerk.) (2015): A nevelésszociológia alapjai. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 49-78, 273-294. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/15560>
2. Orsós Anna (szerk.) (2015): A romológia alapjai: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/34858?show=full>

Neveléstörténeti és Összehasonlító neveléstudományi kötelező irodalom

1. Németh András (2004): A pedagógusszerep történeti változásai. In: Németh András – Pukánszky Béla: *A pedagógia problémátörténete*. Gondolat, Bp. 457-503. (kiemelten: 463-503.)
2. Kozma Tamás: *Az összehasonlító neveléstudomány alapjai*. Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2006. 151-169. (Pedagógusok c. egység)

Ajánlott irodalom

1. Németh András (2015): A pedagógusképzés és pedagógusszerep története. A pedagógus szakma kialakulása és differenciálódása; a pedagógusokkal szemben megfogalmazott elvárások a történelem során. In: Vörös Katalin (szerk.): *Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs. https://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/a_pedagoguskpzs_s_pedagogusszerep_trnete.html
2. Keller Márkus (2010): A kelet-közép-európai változat: a középiskolai tanárság professzionalizációja a 19. században Magyarországon. *Korall*, 11. szám. 103-130.

Pszichológia kötelező irodalom

1. N. Kollár Katalin, Szabó Éva (szerk.) (2017): *Pedagógusok pszichológiai kézikönyve*. Osiris Kiadó, Bp. I. Kötet 97-122 és II. kötet 315-332 és 407-455 és 489-500, illetve III. kötet 111-134.

Köznevelési gyakorlat kötelező irodalma

1. Buda, B. (2000). A közvetlen emberi kommunikáció modern elmélete és ennek pedagógiai perspektívái. In Balázs, S. (2000) (Ed.), A pedagógiai kommunikációs képességek fejlesztésének elméleti és gyakorlati problémái (37–66). Budapest: OKKER Kiadó

8. témakör– Autonómia és a felelősségvállalás

Neveléstudományi fogalmak: tanárkép, pedagógus pályakép, önreflexió, autonómia, felelősség, reflektivitás, kritikai szemlélet, szakmai és érdekviseleti együttműködések jelentősége a pálya alakításában, a pedagógusprofesszió fejlődése

Köznevelési gyakorlat fogalmi: az iskola mint szervezet, autonómia; a tekintély és hatalom, a nevelőtestület mint csoport, pedagógus életpálya

A témakörhöz kapcsolódó kötelező és ajánlott szakirodalmak

Neveléstudományi kötelező szakirodalom

1. Arató, F., & Varga, A. (2012). *Együtt-tanulók kézikönyve – Bevezetés a kooperatív tanulásszervezés rejtelmeibe* (Átdolgozott, bővített kiadás). Mozaik Kiadó.
2. Bárdossy Ildikó - Dudás Margit - Pethőné Nagy Csilla – Priskinné Rizner Erika (szerk) (2007): *A kritikai gondolkodás fejlesztése – az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. Válogatás pedagógusok és pedagógusjelöltek munkáiból.* Pécsi Tudományegyetem, Pécs.
3. Dudás, M. (2006). *A belépő nézetek feltárása – bevezetés a „saját pedagógiába”.* In *Tananyagok a pedagógia szakos alapképzéshez* (pp. 150–170).
4. Szivák Judit (2010): *A reflektív gondolkodás fejlesztése.* Budapest: MATEHESZ
https://tehetseg.hu/sites/default/files/04_kotet_net.pdf
5. Mrázik Julianna (2015). *Nevelés és iskola.* Ad Librum Kiadó. ISBN 978 615 5110 74 0 pp. 85-104.
6. Kozma Tamás (2015): *Az oktatási rendszer szociológiája.* In: Varga Aranka (szerk.) (2015): *A nevelésszociológia alapjai.* PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. 79-102.
<https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/15560>
7. Németh András (2004): *A pedagógusszerep történeti változásai.* In: Németh András – Pukánszky Béla: *A pedagógia problémátörténete.* Gondolat, Bp. 457-503. (kiemelten: 463-503.)

Ajánlott irodalom

1. Mrázik, J. (2016). *Tanárkép, pedagógus pályakép, önreflexió.* Globe Edit. ISBN 978 3 330 80696 2 pp. 6-15.

A köznevelési gyakorlat kötelező irodalma

[Az e-portfólió szerepe a pedagógus-életpályamodellben](#)